

Region Gotlands inre arbete

POLITIK FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Rapport antagen av Liberalerna Gotland
den 27 mars 2022

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRSLAG FRÅN LIBERALERNA GOTLAND.....	3
Prioriterade förslag.....	3
Övriga förslag.....	4
DISKUSSION.....	5
Sätt individen i fokus när regionen organiserar samhällsservice.....	5
Politiker ska fokusera på och ansvara för rätt saker.....	5
Bättre följsamhet för beslutade processer och styrdokument.....	6
Tydlig styrning på uppdrag och resultat.....	6
Utveckla regionens förmåga att hantera multipla kriser.....	6
SYNPUNKTER, KOMMENTARER OCH FÖRKLARINGAR.....	8
Infångade synpunkter.....	8

FÖRORD

Liberalerna Gotland genomförde under hösten 2021 och vintern 2022 ett arbete med att förnya sina kommunala partiprogram.

Första mötet hölls i september 2021 och därefter har djuplodande diskussionsmöten hållits var tredje vecka. Mötena har förstås varit öppna för alla medlemmar, och har varit hybridmöten (distans + mötesrum) för att alla ska känna sig välkomna.

Samtidigt har över fyrahundra inspel fångats vid samtal och möten, på torg, telefon, e-kanaler, sociala nätverk och överallt där någon vill prata. Med även interna inlagor blev listan med 'substantiella synpunkter' över sjuhundra punkter lång.

Huvudförfattare för diskussionen i denna rapport "Region Gotlands inre arbete - Program för god ekonomisk hushållning" har varit Anna Eklund.

Förslag från Liberalerna Gotland

Prioriterade förslag

RG1 Sätt individen i fokus när regionen organiserar samhällsservice

RG2 Politiker ska fokusera och ansvara för rätt saker

RG3 Bättre följsamhet för beslutade processer och styrdokument.

RG4 Tydlig styrning på uppdrag och resultat

RG5 Utveckla regionens förmåga att hantera multipla kriser genom samverkan med andra aktörer
(civilsamhälle, totalförsvaret)

Övriga förslag

Förslagen i denna del är huvudsakligen baserade på beslut vid Liberalernas Landsmöte 2021.

RG6 Utbilda chefer att upptäcka missbruk. Ett dolt missbruk drabbar många fler än bara individen själv. Samverkan med näringslivet är en viktig del för att nå ut till de som är fast i ett missbruk.

Genom att utbilda chefer att upptäcka missbruk på jobbet kan individer i missbruk tidigare fångas upp och erbjudas behandling. Här kan även företagshälsovården bidra med stöd och råd.

RG7 Kraften i civilsamhället ska tas tillvara. För att vända en negativ utveckling åt rätt håll krävs en kraftsamling från hela samhället. Det finns många aktörer inom civilsamhället som vill hjälpa till. Dessa ska få stöd – men då endast om de kan uppvisa att de arbetar i enlighet med både Region Gotlands värdegrund samt uppfyller demokrativillkoren.

RG8 Offentliga instanser bör använda inkluderande språk. Det är viktigt att offentliga aktörer är medvetna om hur språket kan användas för att befästa utanförskap eller främja delaktighet. Exkluderande ordval ska undvikas.

RG9 Stärk folkbildningen. Det behövs ett omtag i bidragsgivningen till studieförbundens verksamhet. Varken kommunala, regionala eller statliga bidrag till den fria folkbildningen i studieförbund och högskolor får försvinna i bidragsfusk eller slussas till antidemokratiska krafter. (Även V62)

RG10 Värna äganderätten – balans mellan ägande, miljö och behovet av råvaror. Miljö- och naturvårdsinsatser ska genomföras i god dialog med markägare som har förvaltat och skött sin skog och jord genom många generationer. (RG9, S45)

RG11 Ge Region Gotland ett främjandeuppdrag att gynna företagandet. Region Gotland ska ha en politik som bidrar till att minska regelkrånglet och sänka kostnaderna för företagande och arbete.

RG12 Inför en tidsgräns för kommunala myndighetsbeslut – en beslutsgaranti om handläggningstider. Region Gotland bör införa en servicegaranti där ekonomisk kompensation ska utgå om den garanterade handläggningstiden inte uppfylls.

RG13 Inrätta en anmäl-en-bestämelse-funktion om onödig byråkrati. De kommunala myndigheterna ska införa en ”anmäl orimliga bestämmelser”-funktion inom sitt område. Inte minst inom bygg-miljö-livsmedel-djurhållnings-området vore det önskvärt. Det ska vara lätt att anmäla svårtolkade eller orimliga föreskrifter som borde göras mer lättförståeliga eller tas bort.

RG14 Inrätta ortsombud – myndighetskontaktperson i mindre orter. Tidigare fanns ett finmaskigt nät av offentlig verksamhet även utanför större orter. Det behövs en modern motsvarighet i form av så kallade ortsombud som kan fungera som kontaktperson mot myndigheterna på mindre orter. Uppgiften som ortsombud kan ligga på ett lokalt företag, lantbrukare, lanthandel, bensinstation, campingplats eller liknande. (RG13, S37)

RG15 Region Gotland ska ha en öppenhet för verksamhetsnära innovationsarbete. (V66, RG14)

Diskussion

Sätt individen i fokus när regionen organiserar samhällsservice

Regionen står inför stora och komplexa utmaningar. Det är såväl ekonomi (större behov av investeringar än vad vi kommer att klara av ekonomiskt), som demografi (en större andel äldre), som utmaningar i kompetensförsörjning (brist på lärare och läkare med flera kompetenser ser vi redan nu). Det kommer att krävas att organiseringen av regionen är så smart och effektiv som det bara går för att i största möjliga mån säkerställa att det inte finns administrativa gränser som missgynnar gotlänningarna och motverkar effektiva arbetssätt. Regionen behöver även lagga i en högre växel när det gäller digitalisering och teknikutveckling, utan att därmed mena att regionen på egen hand ska utveckla IT-stöd (det görs effektivast i gemenskap mellan många kommuner / regioner).

Region Gotland har en (för att vara i Sverige) unik möjlighet till att tätare sammanföra regionala och kommunala ansvarsområden. Gotlänningarna har varierade behov av samhällets stöd och service både beroende på ålder och livssituation. Under några faser i livet är det uppenbart att samhället borde samordna sig bättre och inte låta organisatoriska hinder stå i vägen för bästa möjliga omsorg. En alternativ förvaltningsorganisation bör utredas, med målsättning att hitta ett sätt att fördela ansvaret på med individen i fokus genom livets olika skeden.

Ängelholms kommun med sin s.k. agila organisation kan stå som exempel men Region Gotland bör kunna gå ännu längre tack vare det regionala helhetsansvaret.

Liberalerna ska verka för att Region Gotland bättre ska fånga in gotlänningarnas synpunkter och önskemål. Det kan öka tilliten och förtroendet för regionen och politikerna och vara ett stöd för politiken vid svåra prioriteringar. Liberalerna vill hitta nya metoder och plattformar för medborgardialog.

Politiker ska fokusera på och ansvara för rätt saker

Vi ser en ökande detaljstyrning från nivåerna närmast ”över” oss i samhället, från överstatlig styrning från EU till statens klåfingrighet när det gäller styrning genom riktade statsbidrag till regioner och kommuner inom områden som ska ligga under kommunal respektive regional kompetens. Det är inte bra men inte mycket som vi Liberaler på Gotland kan göra så mycket åt. Vad vi däremot kan motverka är den ökande politiska klåfingrigheten i frågor som lyder och ska lyda under tjänstepersonernas ansvar.

Politikernas uppdrag är att sätta upp mål och fokusera på **vad** som ska uppnås för att sedan låta professionen ansvara för **hur** målen ska nås. Kommunens politiker är gotlänningarnas representanter och därmed förenklat uttryckt *kravställare* i **vad** regionen ska leverera tillbaka till gotlänningarna.

I praktiken är det inte alltid lätt att skilja mellan vadet och huret, det krävs mycket av båda rollerna i en verklighet som inte alltid går att navigera i med stöd av styrdokument och regelverk. Vad vi kan förvänta oss av politiker är att de ska sätta sig in i komplexa beslutsärenden och därefter ansvara för sina beslut genom att stödja professions arbete och inte intervensera eller störa i detaljfrågor. Vad vi kan förvänta oss av förvaltningarna/tjänstepersonerna är följsamhet till politiskt fattade beslut och en lyhördhet i frågor som har politisk bärkraft. Det blir dåligt för båda parterna om nämnda förväntningar inte infrias och på Gotland finns det utvecklingspotential i båda lägren.

Att de olika rollerna (politiker vs tjänsteperson) respekteras är en förutsättning för att bibehålla kompetenta medarbetare.

Bättre följsamhet för beslutade processer och styrdokument

Vi kan självklart förvänta oss att alla i organisationen följer alla styrande dokument. Men med en komplex verklighet och regler som motverkar varandra kan förhindra ett effektivt arbete.

Liberalerna vill säkerställa att det inte finns irrelevanta styrdokument, eller styrdokument som motverkar varandra utan att vägleda i avvägningar.

Liberalerna vill främja en lärande organisationskultur där utvärdering är en självklar del. Lärande organisation är en förutsättning för att förbättra och möta ökade krav

Tydlig styrning på uppdrag och resultat

Framgångsrik offentlig verksamhet (kvalitet i leverans) bygger på en tydlig modell för uppdrag och åtagande med riktlinjer och insatser genom hela kedjan (behov, krav, leverans, kontroll och uppföljning). Om inte kontroll och uppföljning fungerar så förloras hela legitimiteten och skattemedel spenderas utan att man säkerställt att dom använts rätt. Samma gäller såklart för intern verksamhet som nog borde utvärderas bättre än vad som görs idag.

Liberalerna Gotland vill verka för att regionens verksamheter konkurrensutsätts och att även regionens egna verksamheter ska uppmuntras att delta i upphandlingar genom s.k. intraprenad.

En lyckad upphandling består av ett väl genomtänkt material avseende vad eller vilka tjänster vi vill ha. Här behöver politiken involveras i sin egenskap av företrädare för invånarna, att bara ingå i referensgrupp som får löpande rapportering/information utan att tillfrågas räcker inte.

En lyckad upphandling kräver även förståelse för näringslivets villkor, vilket kan utvecklas inom Region Gotland.

Utveckla regionens förmåga att hantera multipla kriser

I händelse av kris är det den som ansvarar för en verksamhet i normala situationer, som har motsvarande

ansvar vid en störning. Region Gotland ansvarar för många områden, bland annat sjukvård, hamnverksamhet, skolor, vatten och avlopp, äldreomsorg och omsorg. Regionen skall också ansvara för samverkan med andra myndigheter. Regionstyrelseförvaltningen samordnar Region Gotlands krisberedskap.

Under vintern 2022 påminnes vi om att "en kris kommer sällan ensam". Pandemin pressade sjukvården hårt, i pandemins kölvatten upplevde många viktiga verksamheter en akut personalbrist, samtidigt som en påtaglig krigsrisk i vårt närområde eskalerade. Dessa erfarenheter måste tas tillvara i krisförberedelserna.

Liberalerna Gotland vill därför att Regionstyrelseförvaltningen uppdras att göra en förnyad kartläggning av krisberedskapen, nu med olika multipla krisscenarion, och kopplar eventuella förnyade uppdrag till förvaltningarna.

Synpunkter, kommentarer och förklaringar

Infångade synpunkter

Varför anställs det inte mer så att det [ärenden] går snabbare att gå igenom?
Jag har flera projekt där jag har lämnat frågor till regionen och inte fått svar på flera månader
effektiv förvaltning
Effektiv organisation
ekonomiskt hållbart
geografisk rättvisa
klimatpåverkan
Motståndskraftigt civilsamhälle
regionens organisation
rättssäkerhet i offentliga åtaganden
serviceorter
Östersjösamarbete
Vi måste titta på hur nämnderna skulle kunna delegera till tjänstemannaorganisationen på ett sätt som liknar den statliga styrningen med oberoende myndigheter.
Lokalerna Visborg, kontrakt till 2025. 600 arbetsplatser, 32 000 m2, 32 milj i årshyra
Avsaknaden av 'Landstingspolitiker' försvårar den politiska styrningen
Delegationsordning för överklaganden till första respektive andra instans
Nu sälgs ju även hyresrätterna här på Gotland ut & då kommer Ni tyvärr förr eller senare få samma problem som i underbara Vaxholms Skärgårdstad 45min från Stockholms city.
Nu sälgs ju även hyresrätterna ut, så med tiden kommer INTE vi sjukpationärer att kunna flytta hit som NU ger arbeten.
Armlängds avstånd till operativa verksamheter
Sammanhållen samhällsplanering
Avsaknaden av opolitiska tjänstemän
Hitta kandidater för outsourcing av vårdverksamhet
Sammanhållen förebyggandeplan (handlingsprogram för skydd mot olyckor)
RG hantering av utmaningsrätten
Vårdtyngdsmätning på äldreboende

.Har man satt att hemtjänsten skall göra 30 minuter vid en brukare så borde brukaren få välja lite vad som skall göras vid olika tillfällen
Regionen måste både kunna locka och behålla kompetens
Upphandlingar – generellt erhålls för få anbud
Det är ett problem att tjänstemän delegerar 'uppåt'
Renodling mellan beställare och utförare behövs
Ledningen (inkl. politiken) visar en bristande lojalitet mot fattade beslut
Tillitsbaserad styrning kräver uppföljning och utbildning
Låg affärsmässighet i RG:s upphandlingar
Dålig uppföljning av träffade affärsöverenskommelser
Politikens roll som beställare vid vissa upphandlingar måste förtydligas
Ofta behandlas nämnderna som rundningsmärken
Det formella ansvaret för förvaltningarnas beslut ligger alltid hos nämnderna
Förvaltningarnas roll bör vara att fokusera på 'levererad kvalitet'
Strikt fokus på uppföljning och kontroll
Hylla revisorernas arbete, och agera på deras rapporter
Styrmodellens implementering kräver uthållighet
Vid en bolagisering av offentliga verksamheter bör styrelsen vara professionell.